

Průběžná zpráva o projektu – OVA, PDP, MGS-KP (sub-projekt)

I. ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název projektu	Monitoring přirozených lesů České republiky		
Číslo projektu	EHP-CZ02-OV-1-021-2014		
Číslo programu	CZ02	Název programu	CZ02 - Biodiverzita a ekosystémové služby/ Monitorování a integrované plánování a kontrola v životním prostředí/ Adaptace na změnu klimatu

Název konečného příjemce	Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i.			
Kontaktní osoby				
Jméno	Příjmení	E-mail	Telefon	Pozice
Libor	Hort	libor.hort@vukoz.cz	541126264	Vedoucí projektu
Magdalena	Jirousová	jirousova@vukoz.cz	605205761	Projektový manažer
Ivan	Suchara	suchara@vukoz.cz	296528256	Statutární zástupce
Sylva	Vladíková	vladikova@vukoz.cz	296528310	Finanční manažer

Podíl grantu	80%	Přidělená výše grantu	7 525 584
Celkové způsobilé výdaje projektu	9 406 980	Období způsobilosti výdajů	Od: 19.12.2014 Do: 30.04.2016

Plánované zahájení projektu	01.01.2015	Plánované ukončení projektu	30.04.2016
Skutečné zahájení projektu	02.01.2015	Předpokládané ukončení projektu	30.04.2016
Zpráva č.	ZPR-PZV-2-CZ02-OV-21-2015	Monitorovací období	Od: 01.07.2015 Do: 31.10.2015
Jedná se o poslední průběžnou zprávu	Ne		

II. POPIS POSTUPU PROJEKTU

Stručný popis postupu projektu

Z hlediska postupu prací je projekt zhruba na 55 % svého řešení (podrobnější popis prací je uveden u jednotlivých aktivit, stejně jako popis činností spadajících pod publicitu projektu). U většiny aktivit byly v druhém monitorovacím období dokončeny terénní práce na studovaných lokalitách, sběr dat však výrazně poznamenalo extrémní sucho. Protože měl ke sběru dat v terénu projektový tým k dispozici pouze jedinou vegetační sezónu, byly nepříznivé povětrnostní podmínky jako riziko identifikovány již v žádosti o grant. Nicméně v případě většiny aktivit, jejichž předmětem jsou odborné činnosti (vlastní monitoring), se toto riziko podařilo snížit dostatečným počtem návštěv jednotlivých lokalit. Výjimkou je však aktivita 4 a částečně i aktivita 6, kdy sucho znemožnilo sbírat data kontinuálně během celé vegetační sezóny, což se negativně promítlo i do množství a vypovídací hodnoty sebraných dat. Vzhledem k vzájemné provázanosti jednotlivých aktivit má tato skutečnost dopad i na realizaci projektu jako celku, neboť bez dílčích analýz ze všech aktivit projektu není možné provést hlubší syntézu dat, založenou na souhrnném zhodnocení a provázání výsledků jednotlivých pracovních skupin. Proto se projektový tým rozhodl, že v příštím monitorovacím období požádá o prodloužení projektu, aby mohl být sběr dat dokončen v plánovaném rozsahu a kvalitě v další vegetační sezóně. Během druhého monitorovacího období nedošlo k žádným podstatným změnám projektu, pouze k nepodstatným změnám typu B (změna úvazku v pracovní aktivitě 8 v souvislosti s odchodem členky týmu na mateřskou dovolenou, změny jednotkových cen a kompenzace přečerpaného cestovného v rámci příslušných podkapitol okomentované u příslušných položek rozpočtu v přehledu skutečného čerpání).

Název Aktivity: 1 - Řízení projektu

Stěžejní činností většiny aktivit projektu byl v druhém monitorovacím období sběr dat v terénu. Pro jeho bezproblémový průběh byli správci lesů v dotčených lokalitách průběžně informováni o postupu terénních prací. Pokračovalo koordinování činností v rámci jednotlivých odborných aktivit projektu a současně byla prováděna kontrola jejich plnění. Dne 26. října proběhlo na brněnském pracovišti konečného příjemce pracovní setkání řešitelského týmu, jehož hlavním tématem bylo zhodnocení dosavadního stavu sběru terénních dat s ohledem na neobvyklý průběh vegetační sezóny vlivem extrémního sucha, identifikace problémů, které v souvislosti se suchem nastaly, a vzájemná návaznost jednotlivých činností projektu z pohledu dalšího postupu zpracování a interpretace dat z jednotlivých dílčích aktivit. Diskutována byla i otázka rešerše recentních dat o biotě v jednotlivých monitorovaných lokalitách ze všech dostupných zdrojů včetně dat z Nálezové databáze ochrany přírody. Formou průběžných konzultací probíhala i nadále komunikace s orgány ochrany přírody, především s AOPK ČR, správami národních parků a s MŽP ČR, zacílená především na zpřesňování formy budoucích výstupů projektu tak, aby co nejvíce odpovídaly potřebám resortu ŽP. Nedílnou součástí aktivity 1 byla i nadále kompletní administrace projektu včetně komunikace se zprostředkovatelem programu a vedení finanční stránky projektu. Byla zpracována první průběžná zpráva o projektu včetně žádosti o platbu. V oblasti lidských zdrojů bylo nutné najít náhradu za členku týmu, podílejší se na řešení aktivity 8, která v září odešla na mateřskou dovolenou. Tým byl doplněn k 1. 10., avšak nižším pracovním úvazkem. K témuž datu vstoupil u konečného příjemce v platnost nový vnitřní mzdový předpis, v jehož důsledku se změnila výše osobních nákladů (resp. příslušné jednotkové ceny v rozpočtu), což se projeví v příštím monitorovacím období. V této souvislosti byla aktualizována podrobná specifikace osobních nákladů projektu.

Název Aktivity: 2 - Monitoring přirozených lesů

Pro aktivity, jejichž předmětem činnosti je monitoring bioty, byly dále postupně připravovány a doplňovány mapové a datové podklady nezbytné pro sběr dat v terénu. V 9 zájmových lokalitách přirozených lesů pokračovala dendrometrická, fytoocenologická a pedologická šetření. V rámci dendrometrických šetření byla prováděna revize map stromové situace, na základě které byly následně počítány charakteristiky stromového patra v jednotlivých lokalitách. Zároveň probíhala revize fytoocenologických zápisů a jejich sumarizace, dále byla doplňována fytoocenologická databáze jednotlivých lokalit. Při pedologických šetřeních byly popisovány půdní horizonty v rámci trvalých půdních sond na jednotlivých lokalitách a odebírány vzorky pro půdní analýzy. Práce však byly negativně ovlivněny dlouhotrvajícím extrémním suchem, proto se nepodařilo realizovat celý plánovaný rozsah terénních prací na všech 15 zájmových lokalitách. Aby bylo možné naplnit všechny plánované indikátory v potřebné kvalitě, bude nutné některé lokality navštívit opakovaně v příští vegetační sezóně, tudíž bude potřeba požádat o prodloužení realizace projektu. Pokračovala aktualizace dat o přirozených lesích ČR a byly zahájeny dílčí analýzy změn ve dřevinném i bylinném patře přirozených lesů. V příštím monitorovacím období bude dále probíhat aktualizace dat o přirozených lesích ČR i zpracování analýz změn ve dřevinném a bylinném patře přirozených lesů. Pokud to dovolí klimatické podmínky, bude dále pokračovat i sběr dat v terénu.

Název Aktivity: 3 - Monitoring mechorostů

V uplynulém monitorovacím období probíhal na studovaných lokalitách intenzivní monitoring mechorostů na tlejícím dřevě i živých stromech. Koncem druhého monitorovacího období bylo podrobně zmapováno 10 z 11 zájmových lokalit. Práce v terénu probíhala stejným způsobem jako v uplynulém období: na všech lokalitách opět proběhl výběr stromů a kmenů podle předem stanovených kritérií, tyto byly bryologicky prozkoumány a zafixovány prostřednictvím záznamu do map stromové situace pro snadnou lokalizaci ploch v případě budoucího opakování monitoringu. Některé mechorosty byly popsány přímo v terénu, v řadě případů byly odebrány vzorky pro pozdější determinaci za pomoci binokulární lupy a mikroskopu. Kromě terénního průzkumu bylo dále zahájeno zpracování herbářového materiálu a digitalizace terénních záznamů. Tyto dvě činnosti budou hlavní náplní práce v následujícím monitorovacím období projektu.

Název Aktivity: 4 - Monitoring hub

V průběhu druhého monitorovacího období pokračoval monitoring plodnic hub na tlejících kmenech na jednotlivých studovaných lokalitách. Terénní práce byly zásadním způsobem poznamenány extrémním suchem, které negativně ovlivnilo průběh vegetační sezóny. Přesto se na většině z 11 monitorovaných lokalit podařilo během října provést původně plánovaný rozsah prací. Výjimkou jsou lokality v termofytiku (Lipina, Velká Pleš), kde vzhledem k dlouhotrvajícímu suchu a následné naprosté absenci plodnic hub bylo možné provést pouze jedinou efektivní (podzimní) návštěvu. Aby bylo možné naplnit všechny plánované indikátory v potřebné kvalitě, bude nutné některé lokality navštívit opakovaně v příští vegetační sezóně, tudíž bude potřeba požádat o prodloužení realizace projektu. Údaje pořízené v terénu byly přepisovány do databází, sebrané položky průběžně zpracovávány (popisy, fotodokumentace, herbářové položky) a postupně determinovány. V nejbližších měsících budou terénní práce dokončeny. Těžiště činnosti v následujícím monitorovacím období bude v determinaci a zpracování údajů z jednotlivých lokalit a v jejich interpretaci.

Název Aktivity: 5 - Monitoring měkkýšů

V druhém monitorovacím období pokračovaly terénní práce na všech 11 studovaných lokalitách. V souladu s plánovanými metodickými postupy tak byla průběžně shromažďována data z terénu a kolektovány vzorky na analýzu (ruční sběr, odběr hrabankových vzorků). Většina ručně sbíraného materiálu byla determinována přímo na lokalitě a k dalšímu zpracování byly zpravidla odváženy pouze hrabankové vzorky o objemech 1l nebo 6l. Tyto byly následně sušeny na slunci, prosévány suchou cestou a byli z nich vybíráni jednotliví měkkýši, kteří byli následně determinováni. Získaná data byla průběžně ukládána do databází, které budou sloužit v pozdější fázi řešení projektu jako podklad k zevrubným analýzám měkkýších společenstev sledovaných lokalit a dalším předpokládaným výstupům projektu. Práce postupovaly v rámci aktivity podle předpokládaného časového plánu, změny v metodice, časovém postupu apod. se nepředpokládají. V příštím monitorovacím období bude dokončeno zpracování prosevů hrabankových vzorků, determinace zaznamenaných měkkýšů i přepis příslušných údajů do databází. Získaná data budou následně analyzována pro účely přípravy výstupů projektu.

Název Aktivity: 6 - Monitoring saproxylických brouků

Ve druhém monitorovacím období pokračovaly na všech 9 studovaných lokalitách výběry hmyzu z instalovaných pastí. Souběžně byly inventarizovány proměnné prostředí s možným vlivem na cílovou skupinu brouků. Některé proměnné prostředí (zejména snímání korunového zápoje v pozdním létě, pokryvnost bylinné vegetace) bohužel nebylo možné získat z důvodu dlouhotrvajícího sucha. Aby bylo možné naplnit všechny plánované indikátory v potřebné kvalitě, bude nutné lokality navštívit ještě i v příští vegetační sezóně, tudíž bude potřeba požádat o prodloužení realizace projektu. Zároveň pokračovalo zpracování velkého množství nasbíraných vzorků, včetně determinace kovařikovitých, a průběžné ukládání údajů do databáze. Během třídění brouků do čeledí byly zaznamenány zajímavé faunistické nálezy i z jiných skupin. Koncem monitorovacího období proběhla deaktivace pastí a jejich odstranění z porostů. V následujícím monitorovacím období bude pokračovat zpracování entomologického materiálu i determinace cílové skupiny. Dle plánu bude provedena analýza broučích společenstev na jednotlivých lokalitách.

Název Aktivity: 7 - Monitoring netopýrů

V druhém monitorovacím období byly dokončeny zbývající terénní práce, především monitoring aktivity netopýrů pomocí ultrazvukových detektorů. Ten byl prováděn na vybraných lokalitách bodovou metodou, která umožnila pokrytí celého území vybraných lesních ploch. Dále byl na vhodném místě dané lokality umístěn stacionární detektor, který monitoroval aktivitu netopýrů ve svém okolí. Doplňkově byl prováděn i odchyt netopýrů do sítí. Následně byla zahájena časově náročná etapa spočívající v analýzách nahrávek, které byly pomocí ultrazvukových detektorů na lokalitách získány. Vyhodnocování nahrávek a identifikace jednotlivých druhů netopýrů podle jejich echolokačních signálů probíhalo za použití specializovaného softwaru, určeného právě pro akustické analýzy. Získaná data byla průběžně ukládána do databází a poslouží v další fázi řešení projektu jako hlavní podklad pro zhodnocení jednotlivých lokalit. V následujícím monitorovacím období bude pokračovat analýza získaných nahrávek, identifikace jednotlivých druhů netopýrů v nahrávkách a vkládání získaných údajů do databází (jak interních, tak do Nálezové databáze ochrany přírody – NDOP, spravované Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR).

Název Aktivity: 8 - Monitoring dynamiky krajiny

Ve druhém monitorovacím období pokračovala jak analýza dynamiky krajinného pokryvu širšího okolí vybraných lokalit přirozených lesů (PL), tak analýza stavu a vývoje krajinného pokryvu ve vybraných velkoplošných zvláště chráněných územích (VZCHÚ). V rámci analýzy dynamiky krajinného pokryvu okolí lokalit PL byly dokončeny podrobné vrstvy využívání krajiny za období 1836–1852, 1876–1880, 1952–1955 a 1988–1995 pro všech 15 sledovaných lokalit PL. Dále bylo zahájeno zpracování podrobných vrstev využívání krajiny za období 2012–2014. Vzhledem k personálním změnám v týmu (odchod na MD – viz komentář k aktivitě 1 – Řízení projektu) byl upraven harmonogram prací, konkrétně byly posunuty kontroly návazností jednotlivých vrstev využívání krajiny nutné pro budoucí analýzy změn krajinného pokryvu. Na základě vytvořené databáze základních abiotických poměrů pro všechny lokality PL (charakteristiky reliéfu, přírodního stavu prostředí a stanovištních poměrů lesních ekosystémů) byla provedena základní typologie lokalit metodou divizivní klastrové analýzy. Vzhledem k enormnímu suchu však nebylo možné přistoupit k analýze změn velikostí jádrových území z pohledu zájmových skupin organismů. Tyto práce budou dokončeny v závislosti na terénním monitoringu bioty, jejich zpoždění neovlivní dosažení cílů projektu. V rámci analýzy stavu a vývoje krajinného pokryvu ve vybraných VZCHÚ byly vytvořeny podrobné vrstvy sídel za období 1952–1955 pro CHKO Beskydy, Bílé Karpaty a Jeseníky a za období 2013–2014 pro NP Krkonoše. Současně byly zpracovány vrstvy komunikací za období 1952–1955 pro CHKO Jeseníky a NP Krkonoše. Dále byly vytvořeny vrstvy sjezdovek a lanovek za období 1952–1958 pro NP Krkonoše a CHKO Beskydy a za období 1988–1995 a 2013–2014 pro všechna čtyři studovaná VZCHÚ. V příštím monitorovacím období budou dotvořeny všechny vrstvy nezbytné pro analýzy změn využívání krajiny a antropogenního tlaku na zkoumané lokality. Na základě nich budou postupně započaty relevantní analýzy.

Název Aktivity: 9 - Publicita projektu

V druhém monitorovacím období neproběhly v oblasti publicity projektu žádné významnější aktivity. Na odkazu www.monitoringprirozenychlesu.cz byly průběžně aktualizovány obě jazykové verze webových stránek projektu. O postupu řešení projektu jsou i nadále informovány cílové skupiny – orgány ochrany přírody i správci území (viz aktivita 1 – Řízení projektu). V následujících monitorovacích obdobích bude pokračovat komunikace se zástupci cílových skupin a bude zahájena příprava informačního semináře, který proběhne na jaře 2016. V případě prodloužení projektu se nebude jednat o seminář závěrečný, ale o pracovní představení dosavadních dílčích výsledků projektu a prodiskutování optimální formy výstupů na příkladu modelové lokality se zástupci primární cílové skupiny.

VPZ - VÝROČNÍ ZHODNOCENÍ PROJEKTU

I. CELKOVÝ CÍL PROJEKTU

Celkový cíl projektu	Indikátor	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Aktuální dosažená hodnota	Popis naplnění indikátoru
Počet opatření snižující fragmentaci ekosystémů, využití ekoinovativních opatření	Zabránění fragmentace ekosystémů	0	1	0	Cíl projektu bude splněn až na závěr řešení projektu.

II. ŘÍZENÍ RIZIK

Rizika identifikovaná v žádosti o grant	Míra rizika	Pravděpodobnost	Popis aktuálního stavu rizika	Návrh opatření na eliminaci rizik
Neochota cílových skupin spolupracovat	Střední	Nízká	<p>Primární cílovou skupinu projektu tvoří představitelé státní správy, a to především pracovníci Ministerstva životního prostředí ČR (MŽP), orgánů ochrany přírody a krajiny ad. Od zahájení projektu byly posíleny kontakty se zástupci této cílové skupiny, intenzivní komunikace probíhala zejména s MŽP, kde se podařilo ze všech tří dotčených odborů získat kontaktní osoby, na něž se projektový tým může obracet. Cílem této spolupráce by mělo být dosažení takových výstupů, které by maximálně reflektovaly potřeby MŽP, resp. jeho organizačních složek, které jsou součástí cílové skupiny. Sekundární cílovou skupinou projektu jsou především správci, resp. vlastníci lesa na lokalitách, kde bude probíhat monitoring. I s nimi byly navázány kontakty již od zahájení realizace projektu. Zástupci obou cílových skupin se rovněž zúčastnili úvodního semináře projektu, který proběhl 28.4. v Průhonicích. Prezentace projektu byla z jejich strany přijata příznivě, což je do budoucna podstatné pro řízení identifikovaného rizika. Zástupci cílových skupin jsou o průběhu prací průběžně informováni vedoucím projektu. Projektový tým tedy již od zahájení projektu podniká kroky, nezbytné k minimalizaci tohoto rizika (zejména pravidelná komunikace), což se prozatím zdá jako správný postup.</p>	<p>Pokračovat v zahájené strategii komunikace, tj. v průběžném informování zástupců cílových skupin o postupu projektu, resp. v průběžných konzultacích s MŽP a dalšími orgány ochrany přírody.</p>

Nepříznivé povětrnostní podmínky	Střední	Střední	Nepříznivé povětrnostní podmínky (konkrétně dlouhotrvající extrémní sucha) negativně ovlivnily sběr dat ve vegetační sezóně 2015. V případě většiny aktivit, jejichž součástí je vlastní terénní monitoring, se toto riziko podařilo snížit dostatečným počtem návštěv jednotlivých lokalit. Nicméně na některých lokalitách sucha znemožnilo sbírat data kontinuálně během celé vegetační sezóny, což se negativně promítlo i do množství a vypovídací hodnoty dosud shromážděných dat za některé sledované druhy. Vzhledem k vzájemné provázanosti jednotlivých aktivit má tato skutečnost dopad i na realizaci projektu jako celku.	Požádat o prodloužení projektu, aby mohl být sběr dat dokončen v potřebném rozsahu a kvalitě v příští vegetační sezóně (optimální varianta), případně využít jiných dostupných recentních údajů o sledovaných druzích (nelze však zaručit relevanci pro komplexní syntézu projektu – méně vhodná varianta). Povětrnostní podmínky jako takové ovlivnit nelze.
Povolení ke vstupu na lokality	Vysoké	Nízká	Povolení k vjezdu účelové lesní komunikace pro umožnění příjezdu k monitorovaným lokalitám bylo získáno pro všechny lokality vybrané k monitoringu. Vzhledem k tomu, že vedoucí projektu se všemi dotčenými subjekty komunikoval již před zahájením projektu, povolení si předjednal a počátkem realizace projektu včas podal potřebné oficiální žádosti, proběhla příslušná správní řízení bez větších komplikací. Stejně tak byla získána i všechna potřebná povolení ke sběru dat ze strany orgánů ochrany přírody.	Žádný – riziko bylo eliminováno.
Zpoždění zahájení projektu	Střední	Vysoká	Projekt byl zahájen dle plánu.	Žádný – riziko se nenaplnilo.

III. HORIZONTÁLNÍ TÉMATA

<p>1. Řádná správa</p> <p>Konečný příjemce při implementaci projektu naplňuje cíle, které si v oblasti řádné správy stanovil (postup v souladu s relevantními zákonnými normami a se svými vnitřními předpisy, dodržování zásad transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace při výběru dodavatelů, včasná součinnost a pravidelná komunikace se zprostředkovatelem programu i s cílovými skupinami).</p>
<p>2. Zásady udržitelného rozvoje</p> <p>Již v prvním monitorovacím období byli na úvodním semináři s cíli, metodami i potenciálními výstupy projektu seznámeni zástupci cílových skupin, a to především pracovníci Ministerstva životního prostředí ČR (MŽP) a dalších orgánů ochrany přírody a krajiny, kteří se podílejí na formulaci managementových opatření v rámci ochrany zvláště chráněných částí přírody. Prezentace projektu byla z jejich strany přijata příznivě, což je jeden z předpokladů, že výsledky projektu budou na konci řešení skutečně využity. V současné fázi realizace projektu jsou data, získaná v průběhu řešení projektu, postupně připravována k vložení do Nálezové databáze ochrany, spravované Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR. To je dalším důležitým krokem konečného příjemce pro dosažení cíle projektu v oblasti udržitelného rozvoje, tj. aby se výsledky projektu staly podkladem pro managementová opatření studovaných lokalit a přispěly k ochraně přírody ve zvláště chráněných územích.</p>